

Oikaisuvaatimus vahingonkorvausasiassa

Aluehallitus 09.06.2025 § 196

Valmistelija toimialajohtaja Jussi Savola, puh. 040 330 5512, jussi.savola@omahame.fi

Selostus

Taustaa

Kanta-Hämeen hyvinvointialue kilpailutti syksyllä 2023 vainajien siirtokuljetusten hankinnan. Hankinta oli jaettu maantieteellisesti seitsemään osa-alueeseen. Osa-alueiden 1, 2, 3, 5 ja 6 tarjouskilpailun voitti Hämeen Hautauspalvelu Oy. Asiassa solmittiin hankintasopimukset osa-alueittain joulukuussa 2023.

Pian sopimusten allekirjoittamisen jälkeen Hämeen Hautauspalvelu Oy ilmoitti hyvinvointialueelle, että alueen vainajien siirtokuljetuksia on tilattu myös muilta palveluntuottajilta kuin heiltä. Hämeen Hautauspalvelu Oy teki asiasta kaksi reklamaatiota ja asiaa selvitettiin teams-palaverissa ja sähköpostitse. Hyvinvointialue ei katsonut, että asiassa olisi tapahtunut sopimusrikkomusta, mutta pyrki silti muuttamaan sisäistä ohjeistusta niin, että siirtokuljetustilauksia tehtäisiin ensisijaisesti Hämeen Hautauspalvelu Oy:ltä.

Hämeen Hautauspalvelu Oy ilmoitti 25.3.2025, että se jättää asiassa korvausvaatimuksen. Hyvinvointialue vastaanotti korvausvaatimuksen 25.4.2025. Korvausvaatimuksessa on edellytetty vastausta 9.5.2025 mennessä. Korvauksen hakijalle on ilmoitettu, että asia käsitellään aluehallituksessa 26.5.2025.

Vahingonkorvausvaatimus

Vaatimus on otsikoitu sovintoehdotukseksi, mutta asiakirja on luonteeltaan vahingonkorvausvaatimus. Hämeen Hautauspalvelu Oy katsoo Kanta-Hämeen hyvinvointialueen rikkoneen hankintasopimuksia ja/tai hankintalakia tehtyään virheellisen valinnan tarjouskilpailun voittajaksi, hankkiessaan hankintasopimukseen kuuluvia palveluita muilta palveluntuottajilta ja muutettuaan hankintasopimuksen ehtoja olennaisesti. Korvauksen hakija esittää lisäksi, että on epäselvää, ovatko kaikki tarjoajat täyttäneet hankinnan soveltuvuusvaatimukset.

Hämeen Hautauspalvelu Oy esittää, että sillä on oikeus hankintalain 169 §:n mukaiseen vahingonkorvaukseen. Vaatimuksessa esitetään, että hankintalain 169 §:n mukaisen vahingonkorvausäännöksen tarkoituksena on saattaa vahinkoa kärsinyt samaan asemaan, jossa se olisi, mikäli hankintamenettelyssä ei olisi tapahtunut virhettä.

Hakija vaatii korvattavaksi seuraavia väitettyjä vahinkoja:

- 1) Saamatta jääneet liikevoitot Kanta-Hämeen keskussairaalan ja Tampereen välillä yhteensä 7 336,20 euroa.
- 2) Saamatta jääneet liikevoitot – ostot hankintasopimuksen ulkopuolisilta palveluntuottajilta yhteensä 47.621,24 euroa.

- 3) Saamatta jäänyt liikevoitto – Hämeenlinnan kantakaupungin alueen menetys yhteensä 13.149,12 euroa.
- 4) Selvittelykustannukset – oikeudelliset palvelut. Kulut ilmoitetaan myöhemmin.
- 5) Selvittelykustannukset – oma työ. Hakija vaatii korvattavaksi omaa asiaan käyttämäänsä työaika 17. 212,50 euroa.

Yhteensä Hämeen hautauspalvelu Oy vaatii korvauksia 85 319,06 euroa, minkä lisäksi he ilmoittavat vaatimukset oikeudellisten kulujen osalta erikseen.

Kirjelmä on oheisena.

Asian arviointi

Hyvinvointialueen lakipalvelut on arvioinut asiaa ja peilannut sitä hankintalain ja sopimusoikeuden lainsäädäntöön, periaatteisiin ja oikeuskäytäntöön. Korvausvaatimus on hylättävä seuraavin perustein.

Hankintalain 169 § liittyy hankintamenettelystä aiheutuneiden vahinkojen korvaamiseen, eikä sitä voida soveltaa väitettyyn sopimusrikkomukseen. Hankintalain esitöissä (HE 108/2016) todetaan, että jo tehdyn sopimuksen sisältöön ja ehtoihin liittyvissä sopimusrikkomuksissa sovellettavaksi tulevat osapuolten väliseen sopimukseen sisältyvät määräykset sekä yleiset sopimukseen perustuvaa vastuuta koskevat vahingonkorvaussäännöt. Hankintalain 169 § ei siis oikeusnormina sovellu tapaukseen, eivätkä vaatimuksessa esitetyt kyseiseen säännökseen perustuvat väitteet perusta vahingonkorvausvelvollisuutta tapauksessa. Hankintasopimukseen johtaneesta hankintamenettelystä ei ole tullut valituksia tai oikaisuvaatimuksia. Hankintapäätös on saanut lainvoiman ennen kuin sopimukset on allekirjoitettu.

Vaikka korvauksen hakija ei ole vedonnut sopimusoikeuden normistoon, on tapausta arvioitu hankintalain 169 §:ää tarkentavista säännöksen esitöistä johtuen myös sopimusoikeuden näkökulmasta. Väitteisiin liittyvissä sopimuksissa on selväsanaisesti todettu, että hyvinvointialueella ei ole palvelussa määräostovelvoitetta. Sopimuksissa on myös todettu, että hyvinvointialueella on oikeus ostaa palvelua myös muilta, kuin korvauksen hakijalta. Tilanne on ratkaisevasti erilainen kuin sellaisissa sopimuksissa, joissa osapuolet ovat sopineet tietyistä tilausmääristä tai yksinoikeudesta. Hyvinvointialue ei ole rikkonut sopimuksia tilattuaan palvelua muilta palveluntuottajilta, eikä sillä siten ole sopimusrikkomukseen perustuvaa korvausvelvollisuutta.

Vaikka hyvinvointialue ei ole asiassa korvausvelvollinen, on arvioinnissa kiinnitetty huomiota myös haetun korvauksen määrään. Haettu korvaus saamatta jääneiden liikevoittojen osalta on huomattavasti suurempi, kuin mihin hakijalla olisi ollut oikeutta silloinkaan, jos kyseessä olisi ollut hyvinvointialueelle korvausvelvollisuuden tuottava menettely. Vaatimus olisi siis tullut hylätä jo ylimitoitettujen korvausvaatimusten vuoksi.

Vainajien siirtokuljetukset on sittemmin kilpailutettu uudelleen keväällä 2025. Hyvinvointialue on jatkanut sisäisen ohjeistuksen päivittämistä siirtokuljetusten tilaamisen osalta.

Vahingonkorvausvaatimuksessa on tuotu esille tuomioistuinprosessin mahdollisuus. Jos asia etenee tuomioistuimeen, on syytä harkita asian antamista asianajotoimiston hoidettavaksi.

Yhteenveto

Kanta-Hämeen hyvinvointialue ei ole menetellyt asiassa tavalla, joka muodostaisi sille vahingonkorvausvelvollisuuden. Hakijan vaatimukset tulee kokonaisuudessaan hylätä.

Hallintosäännön 10 §:n 5 momentin 20-kohdan mukaan aluehallitus päättää vahingonkorvauksesta sekä sovinnon ja akordin tekemisestä, ellei tässä hallintosäännössä muuta määrätä. Korvausvaatimuksen määrä ylittää viranhaltijoille delegoidun toimivallan, joten aluehallitus on asiassa päätösvaltainen.

(JL)

Hyvinvointialuejohtajan päätösesitys

Aluehallitus päättää

1. hylätä esitetyn vahingonkorvausvaatimuksen ja
2. valtuuttaa konserni- ja tukipalveluiden toimialajohtajan tekemään tarvittaessa valitsemalleen asianajotoimistolle toimeksiannon mahdollisen tuomioistuinprosessin läpiviemiseksi ja päättämään mahdollisesta sovinnosta.

Päätös

Aluehallitus hyväksyi päätösesityksen.

Hankinta- ja laadunhallintajohtaja Jouni Sakomaa ja hankintapäällikkö Mikko Tuomas olivat kokouksessa paikalla asiantuntijoina tämän asian käsittelyn aikana.

Täytäntöönpano

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimus

Aluehallitus 25.08.2025
7101/03.06.05/2025

Valmistelija

toimialajohtaja Jussi Savola, puh. 040 330 5512, jussi.savola@omahame.fi

Selostus

Hämeen Hautauspalvelu Oy vaatii, että Kanta-Hämeen hyvinvointialueen aluehallitus

1. ensisijaisesti muuttaa 9.6.2025 antamaansa päätöstä § 196 tai antaa uuden päätöksen, jossa se hyväksyy vahingon korvaamisen Hämeen Hautauspalvelu Oy:n 24.5.2025 tekemän sovintoehdotuksen mukaisesti; tai
2. toissijaisesti kumoaa 9.6.2025 tekemänsä päätöksen § 196 ja tekee uuden päätöksen, jossa se sitoutuu vahingonkorvauksen perusteena olevien tapahtumien lainmukaiseen selvittämiseen sekä sovintoneuvottelujen käynnistämiseen ja mahdollisen sovintosopimuksen solmimiseen ennen asian mahdollista siirtämistä oikeudenkäynnissä ratkaistavaksi.

Korvausvaatimukseen annetussa aluehallituksen päätöksessä on perusteltu, miksi korvausta ei hakijan esittämillä perusteilla tule hyväksyä. Päätöksessä on todettu, että vaatimus on tullut hylätä jo yksin silläkin perusteella, että vaatimus on ollut haetun korvauksen määrän osalta ylimitoitettu ja siten määrältään perusteeton. Päätöksessä on otettu kantaa hakijan esittämään oikeusnormistoon. Oikaisuvaatimuksessa esitetty ei anna syytä tulkita toisin hankintalain 169 §: ää.

Hyvinvointialue ei katso, että hankintalain 42 § ja 43 §:ssä säädetty puitejärjestelyn menettelyohjeet muodostaisivat esitetyllä tavalla ehdottoman yksinoikeuden tuottaa palvelua, eikä vaatimuksessa esitetty oikeuskirjallisuus anna syytä arvioida asiaa toisin. Oikaisuvaatimuksen laatija väittää, että hyvinvointialue olisi tehnyt lainvastaisia suorahankintoja. Hyvinvointialueen tietoon ei ole tullut, että hankintamenettelyn tai väitettyjen sopimusmuutosten lainmukaisuutta olisi saatettu markkinaoikeuden arvioitavaksi. Hyvinvointialue ei siten voi yhtyä hakijan esitykseen siitä, että se olisi tehnyt väitettyjä laittomia suorahankintoja, eikä siihen, että sillä olisi näistä johtuen korvauksenhakijaan nähden hankintalain 169 § mukainen korvausvelvollisuus.

Oikaisuvaatimuksessa on annettu uutta tietoa sopimuksen tulkinnasta ja esitetyt perusteet on syytä arvioida yhdessä hankinta-asiakirjojen ja hankintamenettelyn aikana käydyn viestinvaihdon kanssa. Sovintoon pääseminen edellyttää kuitenkin, että vaatimus on myös määrältään perusteltu. Selvyyden vuoksi todetaan, etteivät aluehallitus tai sen alaiset viranhaltijat voi maksaa korvausta, jolle ei ole hyväksyttävää syytä.

Oikaisuvaatimuksen esittäjä sanoo, ettei se ole ollut kyvytön suorittamaan kuljetuksia. Hyvinvointialueen pitää kuitenkin selvittää, onko oikaisuvaatimuksen esittäjää tavoitettu aina silloin, kun siltä on yritetty tilata kuljetusta. Se, ettei hyvinvointialue ole kirjallisesti reklamoinut siitä, ettei oikaisuvaatimuksen esittäjää ole tavoitettu, ei estä selvittämästä vahingonkorvausasiassa, onko tällaisia tilanteita tosiasiasa ollu.

Sovintoon pääseminen edellyttää, että korvauksenhakija pystyy näyttämään toteen vahingon, mitä sille on aiheutunut sopimusrikkomuksesta ja että väitetystä sopimusrikkomuksen selvittelystä mahdollisesti maksettava korvaus kattaa ainoastaan sen mikä on ollut kohtuullista ja välttämätöntä. Vaikka näyttövastuu sopimuksen mukaisesta toiminnasta on hyvinvointialueella, on vaatimuksen esittäjällä kuitenkin ollut näyttövastuu kärsimisistään vahingoista. Väitettyjä selvittelykuluvahinkoja ei esimerkiksi ole korvausvaatimuksessa kohdistettu mihinkään toimenpiteisiin. Asiantuntijapalvelun käyttämiseen käytettyjä kuluja ei ole yksilöity lainkaan. Korvauksenhakija on hakenut korvausta nyt saamatta jääneestä maksusta liikevoiton ylittävältä määrältä. Hyvinvointialue ei näe perustetta sille, miksi korvausta pitäisi maksaa liikevoiton ylittävältä määrältä silloinkaan, jos asiassa on tapahtunut sopimusrikkomus.

Määrältään tai perusteeltaan hylättävien vaatimusten esittäminen vajavaisin tiedoin itsessään aiheuttaa ylimääräisiä kuluja ja asian käsittelyn pitkittymistä. Korvauksen hakija on mm. tältä osin itse valitsemillaan menettelyillä myötävaikuttanut aiheutuneiden kulujensa laajuuteen.

Aluehallitus on 9.6.2025 päättänyt hylätä esitetyn vahingonkorvausvaatimuksen ja mm. valtuuttanut konserni- ja tukipalveluiden toimialajohtajan käyttämään tarvittaessa asianajajaa ja päättämään mahdollisesta sovinnosta. Hyvinvointialueen intressissä on selvittää asiat perinpohjaisesti ja käydä tarvittavat sovintoneuvottelut.

Sovintoneuvotteluja ei ole järkevää käydä ennen kuin oikaisuvaatimus on hallinnollisena prosessina saatu käsiteltyä aluehallituksessa.

Oikaisuvaatimus on liitteenä.
(JS)

**Hyvinvointialuejohtajan
päättösesitys**

Aluehallitus päättää hylätä oikaisuvaatimuksen.

Aluehallitus pitää tärkeänä, että korvausvaateen perusteet ja mahdollisesti korvattavan vahingon määrä selvitetään huolellisesti sovintoneuvotteluissa.

Päätös

Täytäntöönpano

Päätösote / oikaisuvaatimuksen tekijä, lakimies Mira Hoffren

Muutoksenhaku

Aluevalitus